

Palveluvalikoiman periaatteiden kehittäminen - osallistumisväylän aineisto työpajatyöskentelyyn

Tähän tiedostoon on koottu palveluvalikoiman periaatteiden aihioita käsittelevä aineisto työpajatyöskentelyn tueksi. Aineisto on sama kuin osallistumisväylän Howspace-alustalta löytyvät palveluvalikoiman periaatteet ja niihin liittyvät kysymykset.

Sisällysluettelo

Ihmisarvo ja päätöksenteko	2
Ihmisarvon kunnioittaminen	2
Palveluvalikoimasta päättämisen periaatteet	3
Sosiaalihuolto	4
Tarveperiaate sosiaalihuollon palveluvalikoimassa	4
Kustannusvaikuttavuus sosiaalihuollon palveluvalikoimassa	5
Terveydenhuolto	6
Tarveperiaate terveydenhuollon palveluvalikoimassa	6
Kustannusvaikuttavuus terveydenhuollon palveluvalikoimassa	7
Muut kysymykset	8

Ihmisarvo ja päätöksenteko

Ihmisarvon kunnioittaminen

Luonnos 6.11.2024

Ihmisarvon kunnioittaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa

- **Ihminen on tärkeä itseisarvona**
- Palveluvalikoimaa koskevissa valinnoissa **ihmistä ei arvioida välineellisenä arvona** esimerkiksi henkilökohtaisten ominaisuuksien tai yhteiskunnalle tuottamansa panoksen kautta
- Palveluvalikoimaa koskevissa valinnoissa
 - huomioidaan jokaisen oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen
 - huomioidaan menetelmän tai palvelun merkitys henkilön itsemääräämisoikeudelle ja osallisuudelle
 - pelkästään ikä, sosioekonominen asema, etnisyys tai asuinpaikka ei voi olla ainoa peruste sille, mitä menetelmää tai palvelua henkilölle annetaan
- Palveluvalikoimaa koskeva päätöksenteko **ei saa johtaa kohtuuttomiin** yksilötason lopputuloksiin

Ihmisarvon kunnioittaminen palveluvalikoiman periaatteena

Mitä mieltä olette **ihmisarvon kunnioittamisesta** palveluvalikoiman periaatteena? Mitä periaatteen kuvauksesta puuttuu tai tulisi poistaa?

Ihmisarvon kunnioittaminen nykytilassa

Mitkä tekijät tukevat ihmisarvon kunnioittamisen periaatteen toteutumista palveluvalikoimassa **nykytilassa**? Mitä haasteita tai kehittämistarpeita näette tämän periaatteen toteutumiselle **nykytilassa**?

Ihmisarvon kunnioittamisen vaikutukset

Mitä **vaikutuksia** ihmisarvon kunnioittamisen periaatteella on tai voisi tulevaisuudessa olla toimialanne, organisaationne tai muuten edustamanne tahon näkökulmasta?

Palveluvalikoimasta päättämisen periaatteet

Luonnos 6.11.2024

Palveluvalikoimasta päättämisen periaatteet

- Palveluvalikoimaa koskevat päätökset kaikilla päätöksenteon tasoilla **perustuvat yleisesti hyväksytyihin periaatteisiin**
- Palveluvalikoimaa koskeva päätöksenteko on **läpinäkyvää, avointa ja perusteltua**
- Päätöksentekoprosessissa mahdollistetaan **osallisuus** kaikille, joita päätös koskee, muun muassa asiakas- tai potilasryhmille
- Asiakkaan tai potilaan hoitoa tai palvelua koskevat valinnat perustellaan riittävällä tavalla, kun palveluvalikoimaa sovelletaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti

Palveluvalikoimasta päättämisen periaatteet

Mitä mieltä olette **palveluvalikoimasta päättämisen** periaatteista? Mitä periaatteista puuttuu tai tulisi poistaa?

Palveluvalikoimasta päättämisen periaatteet nykytilassa

Mitkä tekijät tukevat periaatteiden toteutumista palveluvalikoimaa koskevassa päätöksenteossa **nykytilassa**? Mitä haasteita tai kehittämistarpeita näette näiden periaatteiden toteutumiselle **nykytilassa**?

Palveluvalikoimasta päättämisen periaatteiden vaikutukset

Mitä **vaikutuksia** palveluvalikoimasta päättämisen periaatteilla on tai voisi tulevaisuudessa olla toimialanne tai organisaationne näkökulmasta?

Sosiaalihuolto

Tarveperiaate sosiaalihuollon palveluvalikoimassa

Luonnos 6.11.2024

Tarveperiaate sosiaalihuollon palveluvalikoimassa

Tarveperiaatteen mukaan sosiaalihuollossa resursseja voidaan kohdentaa **enemmän** suureen tarpeeseen vastaamiseen ja **vähemmän** pieneen tarpeeseen vastaamiseen. (Esimerkiksi lapsen turvallisten kasvuolosuhteiden ja välttämättömän huolenpidon varmistamiseen panostetaan enemmän, kuin tilapäisen haastavan elämäntilanteen ratkaisemiseen)

- Tarpeen asteen väestötason arvioinnissa otetaan huomioon:
 - Tuen tarpeen merkitys, kesto ja vaikutuspiiri
 - Palvelusta tai toiminnasta odotettavissa oleva hyöty
 - Palvelun vaikutukset hyvinvointiin, toimintakykyyn ja elämänlaatuun
 - Sosiaalisen ongelman esiintyvyys ja vaikutukset yhteisöissä ja yhteiskunnassa
- Yksilötasolla tarpeen asteen arvioinnissa otetaan soveltuvin osin huomioon:
 - Yksilöllinen kyky hyötyä palvelusta, erityisen tuen tarve, lapsen etu
 - Yksilön ja lähipiirin kokonaisvaltainen elämäntilanne ja voimavarat
 - Muu arvo asiakkaalle, esim. kokemus itsenäisestä suoriutumisesta, tuesta ja osallisuudesta

Tarveperiaate sosiaalihuollon palveluvalikoiman periaatteena

Mitä mieltä olette **tarveperiaatteesta** sosiaalihuollon palveluvalikoiman periaatteena? Mitä periaatteen kuvauksesta puuttuu tai tulisi poistaa?

Tarveperiaate sosiaalihuollon nykytilassa

Mitkä tekijät tukevat **tarveperiaatteen** toteutumista sosiaalihuollon palveluvalikoimassa **nykytilassa**? Mitä haasteita tai kehittämistarpeita näette tämän periaatteen toteutumiselle **nykytilassa**?

Tarveperiaatteen vaikutukset sosiaalihuollon palveluvalikoimassa

Mitä **vaikutuksia** tarveperiaatteella on tai voisi tulevaisuudessa olla toimialanne tai organisaationne näkökulmasta?

Kustannusvaikuttavuus sosiaalihuollon palveluvalikoimassa

Luonnos 6.11.2024

Kustannusvaikuttavuus sosiaalihuollon palveluvalikoimassa

Vaikuttavuus tarkoittaa **toiminnalla aikaansaattua muutosta** ihmisen toimintakyvyssä, hyvinvoinnissa, osallisuudessa tai elämänlaadussa.

- Vaikuttavuuden osana palveluvalikoimaa koskevista valinnoista huomioidaan
 - saatavilla oleva tutkimukseen perustuva tieto vaikuttavuudesta
 - sosiaalihuollon ammatillinen, kokemusperäinen tieto
 - että vaikuttavuus ja sen aikajänne voivat olla erilaisia eri palveluissa ja eri asiakasryhmille:
 - esim. elämänhallinnan tukeminen, itsenäinen suoriutuminen, sosiaalisen kanssakäynnin edistäminen, ihmissuhteiden pysyvyys, toimintakyvyn ylläpito tai parantaminen, päivittäinen huolenpito, lapsen kehityksen ja turvallisten kasvuolosuhteiden varmistaminen, sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisy

Kustannusvaikuttavuus kuvaa, kuinka paljon **hyvinvointia** saadaan sosiaalihuollon toimen tuloksena **suhteessa** siihen käytettyihin **kustannuksiin**

- Kustannusvaikuttavuuden osana huomioidaan
 - vaihtoehtokustannukset eli se, kuinka paljon hyvinvointia vastaavalla resurssilla saavutettaisiin muualla sosiaalihuollossa
 - arvioitavan menetelmän/toimintatavan ja käytössä olevien menetelmien/toimintatapojen vertailu
- Voidaan arvioida myös laajempien kokonaisuuksien, kuten palvelupolkujen tai asiakasryhmien tasolla
- Osana periaatteen soveltamista huomioidaan myös käyttöönoton vaikutukset ja kustannukset palvelujärjestelmässä, esim. budjettivaikutukset
- Palveluvalikoiman muiden periaatteiden soveltamisen seurauksena kustannusvaikuttavuus voi saada tilannekohtaisesti erilaisen merkityksen

Kustannusvaikuttavuus sosiaalihuollon palveluvalikoiman periaatteena

Mitä mieltä olette **kustannusvaikuttavuudesta** sosiaalihuollon palveluvalikoiman periaatteena? Mitä periaatteen kuvauksesta puuttuu tai tulisi poistaa?

Kustannusvaikuttavuuden periaate sosiaalihuollon nykytilassa

Mitkä tekijät tukevat **kustannusvaikuttavuuden** periaatteen toteutumista sosiaalihuollon palveluvalikoimassa **nykytilassa**? Mitä haasteita tai kehittämistarpeita näette tämän periaatteen toteutumiselle **nykytilassa**?

Kustannusvaikuttavuuden vaikutukset sosiaalihuollon palveluvalikoimassa

Mitä **vaikutuksia** kustannusvaikuttavuuden periaatteella on tai voisi tulevaisuudessa olla toimialanne tai organisaationne näkökulmasta?

Terveydenhuolto

Tarveperiaate terveydenhuollon palveluvalikoimassa

Luonnos 6.11.2024

Tarveperiaate terveydenhuollon palveluvalikoimassa

Tarveperiaatteen mukaan terveydenhuollossa resursseja voidaan kohdentaa **enemmän** suureen tarpeeseen vastaamiseen ja **vähemmän** pieneen tarpeeseen vastaamiseen. (Esimerkiksi vakavan, henkeä uhkaavan sairauden hoitoon panostetaan enemmän kuin lievän vaivan hoitoon.)

- Tarpeen asteen väestötason arvioinnissa otetaan huomioon:
 - Sairauden tai terveysongelman vakavuus, kesto ja siitä aiheutuva tautitaakka
 - Hoidosta odotettavissa oleva terveyshyöty
 - Sairauden ja hoidon vaikutukset toimintakykyyn ja elämänlaatuun
 - Terveysongelman esiintyvyys väestössä
- Yksilötasolla tarpeen asteen arvioinnissa otetaan soveltuvin osin huomioon:
 - Yksilöllinen kyky hyötystä hoidosta
 - Yksilön muu terveydentila ja elämäntilanne
 - Muu arvo potilaalle, esim. kokemus sairauden kanssa pärjäämisestä, tuesta ja osallisuudesta

Tarveperiaate terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteena

Mitä mieltä olette **tarveperiaatteesta** terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteena? Mitä periaatteen kuvauksesta puuttuu tai tulisi poistaa?

Tarveperiaate terveydenhuollon nykytilassa

Mitkä tekijät tukevat **tarveperiaatteen** toteutumista terveydenhuollon palveluvalikoimassa **nykytilassa**? Mitä haasteita tai kehittämistarpeita näette tämän periaatteen toteutumiselle **nykytilassa**?

Tarveperiaatteen vaikutukset terveydenhuollon palveluvalikoimassa

Mitä **vaikutuksia** tarveperiaatteella on tai voisi tulevaisuudessa olla toimialanne tai organisaationne näkökulmasta?

Kustannusvaikuttavuus terveydenhuollon palveluvalikoimassa

Luonnos 6.11.2024

Kustannusvaikuttavuus terveydenhuollon palveluvalikoimassa

Vaikuttavuus tarkoittaa **toiminnalla aikaansaatuja muutosta** ihmisen terveydentilassa, toimintakyvyssä, hyvinvoinnissa tai elämänlaadussa.

- Vaikuttavuuden osana palveluvalikoimaa koskevilla valinnoissa huomioidaan
 - saatavilla oleva näyttö menetelmän vaikuttavuudesta ja haittavaikutusten riskeistä
 - Kliinisestä osaamisesta tuleva tieto
 - että vaikuttavuus voi olla erilaista eri palveluissa ja eri potilasryhmille:
 - esim. sairauden parantaminen, eliniän pidentäminen, oireiden lievittäminen, kärsimyksen lievittäminen, kuntouttaminen, toimintakyvyn tai elämänlaadun parantaminen, sairauden ennaltaehkäisy

Kustannusvaikuttavuus kuvaa, kuinka paljon **terveyshyötyä** saadaan terveydenhuollon toimen tuloksena **suhteessa** siihen käytettyihin **kustannuksiin**

- Kustannusvaikuttavuuden osana huomioidaan
 - vaihtoehtoiskustannukset eli se, kuinka paljon terveyttä vastaavalla resurssilla saavutettaisiin muualla terveydenhuollossa
 - Arvioitavana olevan ja käytössä olevien menetelmien vertailu
- Voidaan arvioida laajempien kokonaisuuksien, kuten hoitopolkujen tai sairauden hoitovaihtoehtojen tasolla
- Osana periaatteen soveltamista huomioidaan myös menetelmän käyttöönoton vaikutukset ja kustannukset palvelujärjestelmässä, esim. budjettivaikutukset
- Palveluvalikoiman muiden periaatteiden soveltamisen seurauksena kustannusvaikuttavuus voi saada menetelmäkohtaisesti erilaisen merkityksen

Kustannusvaikuttavuus terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteena

Mitä mieltä olette **kustannusvaikuttavuudesta** terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteena? Mitä periaatteen kuvauksesta puuttuu tai tulisi poistaa?

Kustannusvaikuttavuuden periaate terveydenhuollon nykytilassa

Mitkä tekijät tukevat **kustannusvaikuttavuuden** periaatteen toteutumista terveydenhuollon palveluvalikoimassa **nykytilassa**? Mitä haasteita tai kehittämistarpeita näette tämän periaatteen toteutumiselle **nykytilassa**?

Kustannusvaikuttavuuden vaikutukset terveydenhuollon palveluvalikoimassa

Mitä **vaikutuksia** kustannusvaikuttavuuden periaatteella on tai voisi tulevaisuudessa olla toimialanne tai organisaationne näkökulmasta?

Muut kysymykset

Yleiset kommentit palveluvalikoiman periaatteiden säätämisestä

Mitä muuta haluat kommentoida palveluvalikoiman periaatteista säätämiseen liittyen?

Palveluvalikoiman periaate-ehdotukset

Tässä voit myös ehdottaa periaateaihioiden lisäksi muita mahdollisia periaatteita palveluvalikoimasta päättämisen perustaksi.